

RECHT OP PRIVACY

Artikel 25

De minderjarige heeft recht op respect voor zijn persoonlijke levenssfeer, met inbegrip van:

1° de bescherming van zijn persoonsgegevens, onverminderd de bepalingen van afdeling 7 ;

2° een respectvolle omgang met de eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging en seksuele geaardheid ;

3° voorzover de opdracht en de organisatie van de jeugdhulp-aanbieder dit toelaten, het recht om bezoek te ontvangen en om te gaan met personen van zijn eigen keuze bij residentiële of semi-residentiële jeugdhulpverlening, tenzij een beperking van dat recht voortvloeit uit een rechterlijke beslissing ;

4° het recht op overleg omtrent de verblijfsomstandigheden bij residentiële of semi-residentiële jeugdhulpverlening.

Behalve indien de beperking van het recht, bedoeld in het voorgaande lid, 3°, voortvloeit uit een rechterlijke beslissing, wordt die beperking uitvoerig gemotiveerd in het dossier van de minderjarige.

Artikel 25 van het decreet rechtspositie bepaalt dat de minderjarige recht heeft op respect voor zijn persoonlijke levenssfeer. Dit houdt onder meer in: de bescherming van de persoonsgegevens van de minderjarige, een respectvolle omgang met de eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging en seksuele geaardheid, het recht om bezoek te ontvangen en om te gaan met personen van zijn eigen keuze bij residentiële of semi-residentiële jeugdhulpverlening, en het recht op overleg omtrent de verblijfsomstandigheden bij residentiële of semi-residentiële jeugdhulpverlening.

Het recht op privacy is geïnspireerd op artikel 16 van het Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties.

1 RESPECT VOOR DE PERSOONLIJKE LEVENSSFEER

Noch het decreet rechtspositie, noch enige andere regeling geeft een duidelijke definitie over wat de persoonlijke levenssfeer precies inhoudt.

TER VERDUIDELIJKING

Hendrickx onderscheidt verschillende vormen van privacy:

Informationele privacy

Dit is wat traditioneel wordt verstaan onder privacy, met name het recht van een individu om naar eigen inzicht te bepalen wanneer, hoe en tot op welke hoogte informatie aangaande iemands persoon of zijn of haar persoonlijke levenssfeer kenbaar wordt gemaakt aan anderen.

Communicatieve privacy

Dit valt uiteen in enerzijds de communicatievrijheid of de vrijheid om al dan niet communicatie aan te gaan en anderzijds het communicatiegeheim. Een minderjarige heeft m.a.w. het recht om bepaalde informatie die niet relevant is voor de hulpverlening voor zich te houden.

Fysische privacy

Heeft betrekking op het opbrengen van respect voor de fysische integriteit van de minderjarige.

Psychische privacy

Heeft betrekking op het opbrengen van respect voor de psychische integriteit van de minderjarige.

Zelfbepaling

Zelfbepaling slaat op de ruimte die aan elk individu toekomt om de eigen persoonlijkheid, de eigen levenswijze en het eigen levensplan te bepalen.

*(Bron: Hendrickx, F., Privacy en arbeidsrecht,
<http://www.law.kuleuven.ac.be/jura/35n4/hendrix.htm>.)*

Artikel 25 bepaalt in de volgende vier onderdelen wat het recht voor de persoonlijke levenssfeer zeker inhoudt:

1.1. De bescherming van de persoonsgegevens van de minderjarige

De bescherming van de persoonsgegevens wordt bij wet geregeld o.a. door de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, de zogenaamde privacy-wet, en de bepalingen omtrent het beroepsgeheim (artikel 458 van het strafwetboek; zie hoofdstuk recht op bijstand).

Onder persoonsgegevens wordt iedere informatie betreffende een geïdentificeerd of identificeerbaar natuurlijk persoon verstaan. Het kan gaan om de naam van een minderjarige, elke informatie betreffende de jeugdhulpverlening, de gezinscontext,...

De bescherming van de persoonsgegevens van de minderjarige houdt in dat al de gegevens die over de minderjarige worden verzameld in het kader van de jeugdhulpverlening op een vertrouwelijke en veilige manier behandeld worden. Dit houdt niet enkel in dat de persoonsgegevens van de minderjarige verzameld moeten worden in een gegevensbestand dat afgesloten kan worden, of dat gebruik gemaakt wordt

AAN DE SLAG...

- ▶ Hoe garandeert de voorziening de bescherming van de persoonsgegevens van de minderjarige?
- ▶ Zijn de personeelsleden van de voorziening op de hoogte van de inhoud en de toepassing van de privacy-wet?
- ▶ Worden in de jeugdhulpvoorziening volgende rechten voor de minderjarige gegarandeerd:
 - Is de minderjarige op de hoogte dat informatie over zijn persoon wordt bijgehouden?
 - Weet de minderjarige tot welk doel dit wordt bijgehouden?
 - Weet de minderjarige wie deze gegevens controleert?
 - Weet de minderjarige wie toegang heeft tot zijn persoonsgegevens?
 - Is de minderjarige op de hoogte van het feit dat hij aanvullingen/aanpassingen/correcties/... kan aanbrengen aan zijn persoonsgegevens?

van computers met toegangscode. Het betekent ook dat er een beperking is op het aantal personen dat toegang heeft tot deze gegevens.

1.2. Een respectvolle omgang met de eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging en seksuele geaardheid

Het recht op een respectvolle omgang met de eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging en seksuele geaardheid impliceert dat de jeugdhulpverlener geen andere overtuiging aan de minderjarige kan opleggen. De jeugdhulpverlener respecteert m.a.w. de vrijheid van de minderjarige om zelf zijn politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging te kiezen.

AAN DE SLAG...

- Hoe garandeert uw voorziening een respectvolle omgang met de eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging en seksuele geaardheid? Hoe gaat de voorziening bvb. om met situaties waarbij een minderjarige vegetarisch is? Houdt de voorziening bvb. rekening met het feit dat moslims geen varkensvlees eten?
- Hoe gaat de voorziening om met situaties waar de minderjarige er een andere geloofsovertuiging op nahoudt dan de ouders? Wordt er in de voorziening vaak over religie gesproken? Bij welke gelegenheden?
- Hoe gaat de voorziening om met conflicten waarbij geen respect wordt opgebracht voor de eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging en seksuele geaardheid van de minderjarige, hetzij door andere minderjarigen, hetzij door volwassenen?
- Heeft de minderjarige in de voorziening voldoende fysieke en psychische ruimte om zijn eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging en seksuele geaardheid te beleven?

Daarnaast betekent een respectvolle omgang met de eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging en seksuele geaardheid ook het recht van de minderjarige om deze te beleven, hetzij individueel, hetzij in gemeenschap met anderen, bvb. door onderricht, bezinning,...

Deze bepaling dient samen gelezen te worden met artikel 6 van het decreet rechtspositie, het non-discriminatieartikel. Artikel 6 bepaalt dat *“De rechten die in dit decreet zijn opgesomd, gelden zonder onderscheid voor alle minderjarigen”*. M.a.w., ook minderjarigen uit bvb. een bepaalde etnisch-culturele minderheid hebben het recht op respectvolle omgang met de eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging, net zoals holebi's het recht hebben op een respectvolle omgang met de eigen seksuele geaardheid.

1.3. Het recht om bezoek te ontvangen en om te gaan met personen van zijn eigen keuze bij residentiële of semi-residentiële jeugdhulpverlening

Voor residentiële en semi-residentiele voorzieningen voorziet het decreet rechtspositie een specifieke bepaling waarbij aan minderjarigen het recht wordt toegekend om bezoek te ontvangen en om te gaan met personen naar eigen keuze.

Het is belangrijk dat minderjarigen die in een (semi-)residentiele voorziening verblijven contacten onderhouden met de buitenwereld en de kans hebben te communiceren met familie, vrienden, klasgenoten.

TER VERDUIDELIJKING

Briefgeheim

Het briefgeheim wordt beschermd door art. 29 van de Grondwet. Dit houdt in dat niemand het recht heeft om briefwisseling die niet aan hem gericht is te lezen of onderscheppen. Dit recht geldt ook voor minderjarigen.

Het decreet maakt evenwel geen onderscheid o.b.v. verwantschap met de minderjarige. De minderjarige heeft dus evenveel recht om vrienden op bezoek te vragen als familieleden.

De manier van omgaan met personen van zijn eigen keuze kan verschillen. Dit kan gebeuren d.m.v. telefonische contacten, fysieke ontmoetingen, e-mail, brieven,...

Dit recht moet uitgeoefend kunnen worden in omstandigheden die respect opbrengen voor de privacy van de minderjarige. Dit kan bvb. inhouden dat de minderjarige

kan beschikken over een bezoekeruimte in de voorziening, of personen kan ontvangen op zijn kamer,...

Op het recht van de minderjarige om bezoek te ontvangen en om te gaan met personen van zijn eigen keuze worden twee uitzonderingen voorzien:

1. Voorzover de opdracht en de organisatie van de jeugdhulpaanbieder dit toelaten

Het recht om bezoek te ontvangen en om te gaan met personen van zijn eigen keuze bij residentiële of semi-residentiële jeugdhulpverlening is maar realiseerbaar in zoverre het past binnen de eigen mogelijkheden en specificiteit van de voorziening. Deze specifieke mogelijkheden kunnen voortvloeien uit de structuur van de jeugdhulpvoorziening, de sectorale opdracht of expertise, of b.v. uit de personeelsformatie van de voorziening.

Zo kan een (semi)-residentiële voorziening bvb. gebruik maken van bezoeken waarbuiten de minderjarige geen bezoek kan ontvangen. Dit moet dan vooraf duidelijk worden gecommuniceerd aan de minderjarige en eventueel worden opgenomen in het huishoudelijk reglement.

Wanneer de jeugdhulpverlener een beperking om bezoek te ontvangen en om te gaan met personen van zijn eigen keuze oplegt en zich hiervoor beroept op deze uitzondering, dient hij deze beperking overeenkomstig artikel 25 uitvoerig te motiveren in het dossier van de minderjarige.

2. Tenzij een beperking van dat recht voortvloeit uit een rechterlijke beslissing

Het gebeurt wel eens dat de jeugdrechter, een minderjarige die door hem werd geplaatst, een beperking oplegt m.b.t. het bezoekrecht van de minderjarige. Artikel 25 neemt deze beperkingen via rechterlijke beslissingen mee op in het decreet rechtspositie.

AAN DE SLAG...

- Bij verblijf van de minderjarige in een (semi-)residentiële voorziening, is de privacy gewaarborgd m.b.t.:
 - Het bezoek van de minderjarige?
 - Omgang van de minderjarige met personen van zijn eigen keuze d.m.v. briefwisseling, mail, telefoon, persoonlijke contacten,...?
 - Beschikt de voorziening over een ruimte waar de minderjarige kan telefoneren/mailen/bezoek ontvangen/...?
 - Wordt het briefgeheim gerespecteerd in de voorziening?
 - Wordt het telefoongeheim gerespecteerd in de voorziening?
Wanneer een minderjarige een telefoongesprek voert, gebeurt dit dan met een begeleider die meeluistert?
- Hoe wordt de bepaling “voorzover de opdracht en de organisatie van de jeugdhulpaanbieder dit toelaten” toegepast in de jeugdhulpvoorziening?

1.4. Het recht op overleg omtrent de verblijfsomstandigheden bij residentiële of semi-residentiële jeugdhulpverlening

Dat de minderjarige het recht heeft op inspraak en participatie wordt algemeen erkend in de artikelen 16, 17, 18 en 19 van dit decreet. Dit recht wordt nog eens expliciet erkend in artikel 25 van het decreet rechtspositie, meer bepaald in de context van de verblijfsomstandigheden bij (semi-)residentiële jeugdhulpvoorzieningen.

Dit is niet verwonderlijk aangezien een verblijf in een residentiële of semi-residentiële voorziening vaak sterk ingrijpt in de persoonlijke levenssfeer van de minderjarige, o.a. ten gevolge van het samenleven in groep.

Het recht op overleg omtrent de verblijfsomstandigheden betreft o.a. de fysieke omgeving (bvb. het inrichten van de eigen slaapkamer), de dagelijkse leefomstandigheden (bvb. het maken van afspraken omtrent de dagbesteding), enz.

AAN DE SLAG...

- ▶ Is de privacy van de minderjarige gewaarborgd bij verblijf in een (semi-)residentiële voorziening m.b.t. de fysieke omgeving en inrichting van de jeugdhulpvoorziening?
 - Heeft de minderjarige een eigen kamer?
 - Kan de minderjarige zijn kamer zelf inrichten?
 - Kan de minderjarige in alle intimiteit gebruik maken van de nodige sanitaire voorzieningen?
 - Hoe wordt omgegaan met broers en zussen?
- ▶ Is de privacy van de minderjarige gewaarborgd bij verblijf in een (semi-)residentiële voorziening m.b.t. de persoonlijke integriteit van de minderjarige?
 - Hoe wordt er in de voorziening omgegaan met lichamelijk contact?
 - Is het hebben van piercings/tattoo's/excentrieke kledij/... toegestaan in de voorziening?

SAMENGEVAT

- De minderjarige heeft het recht op respect voor zijn persoonlijke levenssfeer.
- De minderjarige heeft recht op bescherming van zijn persoonsgegevens, waardoor al de gegevens die verzameld worden in het kader van de jeugdhulpverlening op een vertrouwelijke en veilige manier behandeld moeten worden.
- De minderjarige heeft recht op een respectvolle omgang met de eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging en seksuele geaardheid.
- De minderjarige heeft het recht om bezoek te ontvangen en om te gaan met personen van zijn eigen keuze bij residentiële of semi-residentiële jeugdhulpverlening. Hierop zijn twee uitzonderingen voorzien:
 1. De opdracht en de organisatie van de jeugdhulpaanbieder moet dit toelaten
 2. Een beperking werd opgelegd via een gerechtelijke beslissing.
- De minderjarige heeft het recht op overleg omtrent de verblijfsomstandigheden bij residentiële of semi-residentiële jeugdhulpverlening.

VOOR WIE MEER WIL WETEN

- BAKKER, C.B. & BAKKER-RABDAU, M.K., *Verboden toegang*, De Nederlandsche Boekhandel, Antwerpen/ Amsterdam, 1979.
- BOSMANS J. & ROOSE R. (red), *Tussen hulpverlening en recht. Jongerenrechten in de bijzondere jeugdbijstand*, Garant, Leuven-Apeldoorn, 1997.

